

Nr 177

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring i lagen den 11 juni 1943 (nr 346) angående statsmonopol å tillverkning och import av tobaksvaror, m. m.; given Stockholms slott den 23 oktober 1959.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag om ändring i lagen den 11 juni 1943 (nr 346) angående statsmonopol å tillverkning och import av tobaksvaror; samt
- 2) förordning om ändring i tulltaxan den 12 september 1958 (nr 475).

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

BERTIL

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en teknisk omläggning av tobaksbeskattningen i syfte att underlätta en anpassning till de normer som kan väntas bli tillämpade i ett blivande frihandelsområde med Sverige som medlem. Skyddet för den inhemska tobakstillverkningen avses i fortsättningen skola tillgodos ses genom tull å de importerade produkterna och icke, såsom nu är fallet, genom högre skatt å importvarorna. I samband därmed föreslås viss jämkning av den inbördes skatteavvägningen mellan cigarrer och cigariller, å ena sidan, samt cigarretter, å andra sidan.

Förslaget, som är avsett att träda i kraft den 1 januari 1960, beräknas icke nämnvärt påverka storleken av de nu inflytande statsintäkterna från beskattning av tobaksvaror.

Förslag
till
**lag om ändring i lagen den 11 juni 1943 (nr 346) angående statsmonopol
å tillverkning och import av tobaksvaror**

Härigenom förordnas, att 16, 17, 26, 28 och 29 §§ lagen den 11 juni 1943 angående statsmonopol å tillverkning och import av tobaksvaror¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse)

16 §.²

I varje tobaksvaras riktpreis skall skatt ingå dels med ett belopp, vilket motsvarar nedanstående procent av riktpreiset, dels ock med nedan angivna, i förhållande till varans myckenhet bestämda belopp, nämligen:

(Föreslagen lydelse)

16 §.

För tobaksvara skall skatt utgå med nedan angivna, i förhållande till varans myckenhet bestämda belopp, nämligen:

Varuslag	Vikt för 1 st. gram	Belopp för	
		1 st. öre	1 kg kr.
Cigarrer och cigariller grupp I	t. o. m. 1,7	9,5	
» II.....	över 1,7 t. o. m. 3,0	12,0	
» III	» 3,0 » 5,0	12,4	
» IV	» 5,0	16,8	
Cigarretter » I	t. o. m. 0,85	6,9	
» II.....	över 0,85	11,4	
Röktobak		—	54: 25
Tuggtobak.....		—	21: 60
Snus		—	9: 10

I skattehänseende utgöres skillnaden mellan cigarr och cigarrcigarrett därav, att den senare saknar spets samt i vikt uppgår till högst 3,3 gram.

17 §.

Skatt utgår — — — å provianteringsfrilager.

17 §.

Skatt utgår — — — å provianteringsfrilager.

Vad i denna lag är stadgat om befrielse från eller återbäring av skatt skall äga motsvarande tillämpning i

¹ Senaste lydelse av 16 § se 1958: 70, av 17 § se 1957: 120, av 26 § se 1948: 230 och 1952: 710 samt av 28 och 29 §§ se 1957: 99.

² Skattetabellen i 16 § har upptagits endast i föreslagen lydelse.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

fråga om tull för tobaksvara, som av monolets utövare eller av återförsäljare införes till riket.

26 §.

1. Färdiga tobaksvaror, som inkomma till riket såsom gåva till enskild person för dennes eget bruk, må av tullverket utlämnas mot *att stadgad tull erlägges*, dock endast intill så stor myckenhet som av Konungen för *dylikt fall fastställts*.

2. Resande, som — — — därifrån avmönstrar.

3. Medför resande tobaksvaror i större myckenhet än i 2 mom. är sagt, må han för eget bruk införa den överskjutande myckenheten mot erläggande av *stadgad tull*.

4. Tobaksvara, som — — — eget bruk.

28 §.

Prov å färdiga tobaksvaror, som medföras av handelsresande, må till riket införas i vanlig ordning mot erläggande av *stadgad tull*.

29 §.

1. Återförsäljare av — — — kunna förväxlas.

Riktpriset å — — — monolets utövare.

Till ledning — — — finner erforderliga.

2. Tobaksvara, som enligt denna paragraf införes till riket, skall vara förpackad. Innan förpackningen på importörens bekostnad försetts med kontrollstämpel och åsatts riktpris samt importören erlagt *den* på varan belöpande *skatten*, må importören icke förfoga över varan; *dock må importör, i avvaktan på varans förbrukning inom riket eller utförelse till svensk frihamn eller utrikes ort, utan erläggande av å varan belöpande skatt upplägga densamma un-*

26 §.

1. Färdiga tobaksvaror, som inkomma till riket såsom gåva till enskild person för dennes eget bruk, må av tullverket utlämnas mot *erläggande av för sådana fall särskilt stadgad tull*, dock endast intill så stor myckenhet som Konungen *bestämmer*.

2. Resande, som — — — därifrån avmönstrar.

3. Medför resande tobaksvaror i större myckenhet än i 2 mom. är sagt, må han för eget bruk införa den överskjutande myckenheten mot erläggande av *tull enligt vad i 1 mom. sägs*.

4. Tobaksvara, som — — — eget bruk.

28 §.

Prov å färdiga tobaksvaror, som medföras av handelsresande, må till riket införas i vanlig ordning mot erläggande av *tull enligt vad i 26 § 1 mom. sägs*.

29 §.

1. Återförsäljare av — — — kunna förväxlas.

Riktpriset å — — — monolets utövare.

Till ledning — — — finner erforderliga.

2. Tobaksvara, som enligt denna paragraf införes till riket, skall vara förpackad. Innan förpackningen på importörens bekostnad försetts med kontrollstämpel och åsatts riktpris samt importören *till monolets utövare* erlagt på varan belöpande *tull och skatt*, må importören icke förfoga över varan.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

der importörens och monolets utövars lås å särskilt lager (tobaksskattelager) samt därstädes förfoga över varan.

3. På framställning av importör må monolets utöware, när skäl därtill äro, medgiva nedsättning av fastställt riktpreis å importerad vara och därvid bevilja återbäring av skatt med skillnaden mellan den för varan erlagda skatten och den skatt, som skall utgå å det nedsatta riktpreiset.

Importör må återbekomma erlagd skatt för importerad vara, vilken såsom obrukbar av monolets utöware övertagits för förstöring.

Därest å tobaksskattelager upplagd vara genom olyckshändelse går förlorad, må befrielse åtnjutas från den å varan belöpande skatten. Går varan annorledes förlorad, skall ägaren ändock vidkännas skatt för varan efter det riktpreis, som enligt föreliggande handlingar eller eljest skäligen kan antagas, att varan skolat åsättas. För vara, vilken såsom obrukbar uttages från tobaksskattelager, må befrielse från skatt åtnjutas, därest varan omedelbart i betryggande ordning förstöres.

3. Importör må återbekomma erlagd skatt för importerad vara, vilken såsom obrukbar av monolets utöware övertagits för förstöring eller genom olyckshändelse gått förlorad under transport till eller förvaring hos importören.

Vad i 146 § tullstadgan sägs om befrielse från avgift skall äga tillämpning även i fråga om skatt för tobaksvara, som kvarligger i tullverkets omedelbara förvar eller å tulllager.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1960.

Förslag

till

förordning om ändring i tulltaxan den 12 september 1958 (nr 475)

Härigenom förordnas, att tulltaxan den 12 september 1958 skall i angiven del erhålla ändrad lydelse på sätt framgår av härvid fogad bilaga.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1960.

Bilaga

Kap. 24. Tobak

24.01	Råtobak samt avfall av tobak	fri
24.02	Tobaksvaror och tobaksextrakt:	
	A. cigarrer och cigariller:	
	1. vägande per styck högst 1,7 g	10 st. 0: 33
	2. vägande per styck mer än 1,7 g men icke mer än 3 g	10 st. 0: 64
	3. vägande per styck mer än 3 g men icke mer än 5 g	10 st. 1: 31
	4. vägande per styck mer än 5 g	10 st. 1: 77
	B. cigarretter:	
	1. vägande per styck högst 0,85 g	10 st. 0: 12
	2. vägande per styck mer än 0,85 g	10 st. 0: 21
	C. röktobak	100 kg 975: —
	D. andra tobaksvaror	fri
	E. tobaksextrakt	fri

Anm. För tobaksvaror, inkommande i den ordning som avses i 26 § 1 mom., 26 § 3 mom. eller 28 § lagen den 11 juni 1943 angående statsmonopol å tillverkning och import av tobaksvaror, skall tull utgå med följande belopp:

cigarrer och cigariller vägande per styck mer än 3 g	1 st. 0: 50
cigarrer och cigariller vägande per styck högst 3 g	1 st. 0: 25
cigarretter utan fast pappersmunstycke	1 st. 0: 10
cigarretter med fast pappersmunstycke	1 st. 0: 05
andra slag av färdiga tobaksvaror	1 kg 50: —

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet å Stockholms slott den 23 oktober 1959.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDELL, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEJERSTAM.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, fråga angående *teknisk omläggning av tobaksbeskattningen, m. m.* samt anför därvid följande.

I. Inledning

Med skrivelse den 20 november 1958 har styrelsen för *Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet* till Kungl. Maj:t överlämnat en promemoria (stencilerad) med förslag till ändrade bestämmelser rörande prissättningen på tobaksvaror m. m. Promemorians förslag innebär bland annat, att det system med riktprissättning å tobaksvaror, varom beslut fattades vid 1957 års riksdag, ersättes av en helt fri prisbildning utan den bindning som ett på förpackningarna angivet riktpreis innebär. Vidare föreslås en teknisk omläggning av tobaksbeskattningen till en styckeskatt (i fråga om vissa varor viktskatt) kombinerad med en procentuell skatt på vissa normvärden för de olika skattegrupper, som tobaksvarorna uppdelats i. Enligt promemorian skulle tobaksskatten utgå efter samma normer för såväl inhemska som importerade tobaksvaror och det nuvarande skatteskyddet för den inhemska tillverkningen omläggas till tull enligt de beräkningsgrunder och de tullsatser, som nordiska ekonomiska samarbetsutskottet föreslagit i sin tilläggsrapport (SOU 1958: 31). Förslaget har i denna del utformats med utgångspunkt från att statsintäkterna skulle bli i stort sett oförändrade. Slutligen innehåller promemorian förslag om att det statliga tobaksmonopolet i fråga om importen av tobaksvaror upphäves samt att — som följd härav — statens tobaksnämnd avskaffas. De framlagda förslagen har föranletts av överväganden rörande bolagets försäljningspolitik efter den 1 januari 1960 och är att se mot bakgrunden av de förhandlingar som förts rörande tobaksvarorna i en gemensam nordisk marknad.

Över promemorian har, efter remiss, *yttranden* inkommit från statskontoret, kommerskollegium (som inhämtat utlåtande från rikets handelskammare), generaltullstyrelsen, kontrollstyrelsen, statens tobaksnämnd, ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor, statens pris- och kartellnämnd, Sve-

riges grossistförbund, Sveriges köpmannaförbund, Tobakshandlarnas riksförbund, Aktiebolaget Svenska pressbyrån, Sveriges kioskidkares riksförbund, Svenska kioskhandlareförbundet, Sveriges hotell- och restaurangförbund samt Kooperativa förbundet.

De förslag promemorian innehåller har väsentligen tillstyrkts eller lämnats utan erinran vid remissbehandlingen.

Med hänsyn till att en tullunion mellan de nordiska länderna för närvarande icke syntes vara aktuell har tobaksmonopolet sedermera förklarat sig icke ha något att erinra mot att tills vidare allenast de författningsändringar genomföres, som avser en omläggning av tobaksskatten till en ren styckeskatt eller, såvitt avser rökto bak, tuggtobak och snus, viktskatt. Beträffande importerad vara förutsättes därjämte att det nuvarande skatteskyddet för den inhemska tillverkningen omlägges till tull för att underlätta en anpassning till de normer som kan förväntas bli tillämpade i ett blivande frihandelsområde med Sverige som medlem.

II. Gällande bestämmelser m. m.

Enligt 16 § lagen den 11 juni 1943 (nr 346) angående statsmonopol å tillverkning och import av tobaksvaror utgår tobaksskatten dels med viss procent av varans pris (värdeskatt) och dels med visst efter varans myckenhet bestämt belopp (styckeskatt eller viktskatt). Skattesystemet är så konstruerat att skatten å importerade varor i princip är högre än å inhemska. Härigenom har åstadkommit ett skydd för den svenska tillverkningen av tobaksvaror.

De nuvarande skattesatserna har — utom beträffande cigarretter och importerad tuggtobak — beslutats av 1957 års riksdag på grundval av propositionen nr 175. I anledning av propositionen nr 53 har 1958 års riksdag fastställt nuvarande skattesatser för cigarretter och importerad tuggtobak.

Nu gällande skattesatser framgår av följande sammanställning.

Varuslag	Vikt för 1 st. gram	För inom riket tillverkad vara			För till riket införd vara		
		Procent av riktpriiset	Belopp för		Procent av riktpriiset	Belopp för	
			1 st. öre	1 kg kr.		1 st. öre	1 kg kr.
Cigarrer grupp I	t.o.m. 5,0	35	4,3	—	35	12,4	—
» » II	över 5,0	35	5,6	—	35	15,6	—
Cigarrcigarretter.. » I	t.o.m. 1,7	35	4,0	—	35	6,6	—
» » II	över 1,7	35	6,0	—	35	9,5	—
Cigarretter » I	t.o.m. 0,75	40	3,34	—	40	4,34	—
» » II	över 0,75	40	5,58	—	40	6,93	—
Rökto bak.....	—	40	—	24:60	40	—	31:—
Tuggtobak	—	40	—	3:70	40	—	3:70
Snus	—	40	—	3:80	40	—	5:—

Vad som sägs om riktpriis skall intill den 1 januari 1960 ha avseende å priskurantpris.

I skattehänseende utgöres skillnaden mellan cigarr och cigarrcigarrett (i tobaksmonopolets förslag i enlighet med numera gängse terminologi benämnd cigarill) därav att den senare saknar spets samt i vikt uppgår till högst 3,3 gram. Uppdelningen av cigarrer, cigarrcigarretter och cigarretter i två skattegrupper har skett genom lag den 15 maj 1952 (nr 242) om ändrad lydelse av 16 § monopollagen. Syftet härmed var att reducera värdeskattens prisfördyrande inverkan.

All uppbörd och kontroll av skatt sker genom tobaksmonopolets försorg.

Monopollagen innehåller vissa bestämmelser om undantag från monopolrättigheten. Här må nämnas, att enskild person äger för eget bruk förfärdiga cigarretter (23 §). Resande, som ankommer från utrikes ort, får i viss omfattning införa tobaksvaror (26 §). Närmare föreskrifter härom återfinnes i kungörelsen den 30 juni 1943 (nr 429) med vissa bestämmelser rörande tillämpningen av monopollagen. Enligt 29 § monopollagen får av monopolet antagen återförsäljare på vissa villkor till riket införa färdig tobaksvara för försäljning. Priskurantpriset å sådan vara fastställes av tobaksmonopolet och skall utgöra summan av varans inköpspris, kostnaden för dess införande till riket, den å varan belöpande skatten samt ett belopp motsvarande den återförsäljarrabatt, som skolat utgå om varan tillhållits av tobaksmonopolet. Importerade varor må i avvaktan på förbrukning inom riket eller utförsel skattefritt uppläggas å särskilt lager (tobaksskatte-lager). Detaljbestämmelser om sådant lager finns i nyssnämnda tillämpningskungörelse.

Genom lag den 26 april 1957 (nr 99) om ändring i monopollagen, vilken träder i kraft den 1 januari 1960, skall tobaksmonopolet, i enlighet med vad i lagen stadgas och av Kungl. Maj:t godkända grunder, bestämma visst pris för tobaksvara (riktpris) att utan bindande verkan gälla till ledning vid försäljning till allmänheten (15 §). — I varje tobaksvaras riktpris skall skatt ingå — såsom hittills — med viss procent av riktpriiset samt med visst efter varans myckenhet bestämt belopp (16 §). Riktpriiset skall utsättas å varje förpackning (19 §). Återförsäljarna får rätt att importera färdig tobaksvara. För sådan vara skall riktpriiset efter framställning av importören fastställas av tobaksmonopolet i den ordning Kungl. Maj:t bestämmer och enligt samma grunder som för vara, vilken införes av tobaksmonopolet. Tobaksnämnden skall enligt 1957 års beslut bibehållas tills vidare såsom kontaktorgan mellan tobaksmonopolet och dess kunder.

III. Tobaksmonopolets förslag

Tobaksmonopolets ursprungliga förslag innebar, att tobaksskatten skulle utgå efter samma normer för såväl inhemska som importerade tobaksvaror. Det nuvarande diskriminerande skatteskyddet för den inhemska tillverkningen måste nämligen, framhålles det i promemorian, vid genomförandet av en gemensam marknad omläggas till tull. Även om en gemensam marknad inte kommer till stånd synes det lämpligt att skyddet omläggas till tull. Enligt GATT-avtalet bör nämligen skyddet för inhemsk tillverkning utgå i form

av tull. Med hänsyn härtill utgick förslaget från att färdiga tobaksvaror vid import kommer att tullbeläggas.

Vidare innebar förslaget, att tobaksskatten utformas såsom en styckeskatt eller, såvitt avser röktoak, tuggtoak och snus, såsom en viktskatt. En dylik omläggning av tobaksskatten medför, framhåller tobaksmonopolet, flera fördelar. Sålunda vinnes framför allt enkelhet i tillämpningen. Vidare ger en sådan skatteform bättre skydd mot dumping än en värdeskatt. Härtill kommer att — genom värdeskatteandelens borttagande — konsumenterna slipper, i motsats till vad nu är fallet, betala en kvalitetshöjning med en prisökning, som genom värdeskattens inverkan blir inemot dubbelt så hög som den ökade produktionskostnaden. Härigenom åstadkommes bland annat bättre möjligheter att i fabrikationen använda råtoak av högre kvalitet, vilket kan få betydelse ur folkhälsosynpunkt, eftersom sådan toak ofta innehåller mindre nikotin och tjärprodukter än lågklassig toak. Denna effekt av det föreslagna skattesystemet medför att prisdifferenserna inom de olika varugrupperna minskas. I förhållande till vad som nu gäller skulle varor med låga framställningskostnader bli något dyrare och varor med höga framställningskostnader billigare för konsumenterna än vid nuvarande skattesystem. Det är emellertid endast en obetydlig del av konsumtionen, som skulle drabbas av relativt måttliga prishöjningar. Beträffande indelningen i skattegrupper synes icke anledning föreligga, framhåller tobaksmonopolet, att frågå den huvudsakliga gruppindelning, som tillämpas enligt gällande lagstiftning. Då uppdelningen av cigaretter i två skattegrupper genomfördes år 1952, var avsikten att cigaretter med fast pappersmunstycke skulle vara hänförliga under grupp I och övriga cigaretter under grupp II. Med utgångspunkt härifrån bestämdes viktgränsen till 0,75 g, därvid munstyckscigaretternas vikt beräknades exklusive pappersmunstycket. Av praktiska skäl bör emellertid, uttalar tobaksmonopolet, vid bestämmandet av skattegrupp — liksom tull — hela cigarettens vikt vara avgörande. För att samtliga cigaretter med fast pappersmunstycke liksom hittills skall bli hänförliga till grupp I måste viktgränsen höjas till 0,85 g.

I samband med utformningen av förslaget till nytt skattesystem har det emellertid, framhåller tobaksmonopolet i sin promemoria, befunnits erforderligt att närmare granska skattesatsernas inverkan på skyddet för den inhemska tillverkningen och i samband därmed överväga storleken av det skydd, som kan anses vara erforderligt för de olika varuslagen. Riktpunkten har därvid varit, att skyddet icke bör vara högre än att importen bibehålles som en konkurrensfaktor av sådan betydelse, att den kan utgöra en effektiv stimulans av den inhemska tillverkningen. Med hänsyn till att den inhemska fabrikationen av cigarrer och cigariller är utsatt för en mycket hård utländsk konkurrens, synes det vara motiverat att nuvarande skydd i stort sett bibehålles. För cigaretternas del föreligger enligt tobaksmonopolets mening anledning att sänka skyddet. De prishöjningar, som på grund av skatteökning vidtogs den 1 maj 1958, har nämligen fått till följd att de importerade cigaretternas andel i konsumtionen nedgått högst väsentligt,

trots att skatteskyddet för den inhemska tillverkningen något minskades. I enlighet med den angivna riktlinjen för bedömandet av skyddshöjden synes även skyddet för rökto-baken böra något sänkas, eftersom importen av detta varuslag under en följd av år minskat och för närvarande utgör en relativt obetydlig del av konsumtionen.

Vidare har det, framhålles i promemorian, i samband med omläggningen av skattesystemet ansetts föreligga bärande motiv för en sänkning av skatten på cigarrer och cigariller. Vidtagna rationaliseringsåtgärder har icke kunnat uppväga ökningen av råvaru-, arbets- och rabattkostnaderna för dessa varuslag. Tobaksmonopolet har emellertid icke ansett sig kunna höja priserna till den nivå, som med gällande skatter skulle vara erforderlig för att ge kostnadstäckning och normal vinst. En sänkning synes därför böra ske av skatten på cigarrer och cigariller så att dessa tillverkningsgrenar blir lönande vid ett bibehållande av konsumentpriserna i stort sett på nuvarande nivå. Det är inte rimligt, att cigarr- och cigarillfabrikationen fortsättningsvis skall subventioneras av övriga tillverkningsgrenar. Tobaksmonopolet anser sig i detta sammanhang böra påpeka, att det från medicinska utgångspunkter icke synes vara försvarligt att tillämpa en sådan prissättning på cigarrer och cigariller, att en övergång från dessa varuslag till cigaretter stimuleras. Nyssnämnda justering bör dock icke få leda till någon nämnvärd ändring i den totala skatteintäkten. Med hänsyn härtill bör skatten på svenska cigaretter höjas något för att kompensera det skattebortfall, som kan bli följden av skattesänkningen på inhemska cigarrer och cigariller samt på cigaretter, rökto-bak m. m. av utländsk tillverkning.

Såsom redan nämnts förutsätter den föreslagna omläggningen av tobaksbeskattningen att tobaksvaror vid import kommer att tullbeläggas. Behandlingen i tullhänseende av importerade tobaksvaror kan därför, anför tobaksmonopolet, i huvudsak ske i enlighet med för tullpliktiga varor i allmänhet gällande bestämmelser. Vid införande av ett system med både skatter och tullar torde därför särskilda för behandling i tullhänseende av importerade tobaksvaror meddelade bestämmelser i stort sett kunna utgå. Bland annat torde den lagerform som tobaksskattelager innebär kunna slopas. Denna lagerform inrättades år 1924 i samband med att tobakstullen då överfördes till tobaksskatt. När tullen borttogs, upphörde enligt tullbestämmelserna rätten att upplägga tobaksvaror på tullnederlag och provianteringsfrilager. Med hänsyn bl. a. till tullverkets personalkostnader för kontrollen vid tullnederlag och svårigheten att övervaka uttagandet av tobaksskatt för de från provianteringsfrilager utlämnade varorna ansågs det då icke lämpligt förklara att tullfriheten ej skulle utgöra hinder för bibehållande av rätten till upplägging å dylika lager. De väsentligaste fördelarna med dessa lager ansågs dock böra alltjämt tillförsäkras varuägarna. Dessa fördelar bestod i att dels få tidpunkten för införselavgifternas erläggande förlagd så nära intill försäljningstillfället som möjligt, och dels, i fråga om provianteringsfrilager,

få för fartygsproviantering i större eller mindre partier fördela och uttaga på lagret liggande varukolli. För att meddela berörda förmåner inrättades en ny lagerinstitution, som benämndes tobaksskattelager. Uppläggning å provianteringsfrilager av tobaksvaror, såväl importerade som inom riket tillverkade, är sedan år 1958 medgiven. Tobaksskattelagret utgör således numera närmast en ersättning för tullnederlaget.

Vid återinförande av tull å tobaksvaror torde systemet med tobaksskattelager icke längre vara erforderligt, enär uppläggning å tullnederlag kan väntas ge varuägarna i huvudsak samma förmåner som uppläggning å förstnämnda lager. För tullverket synes en sådan omläggning av lagerrörelsen icke behöva medföra någon nämnvärd ökning av arbetet eller personalstyrkan för kontrollen vid tullnederlag. Rörelsen vid tobaksskattelager har nämligen visat sig vara av ringa omfattning i jämförelse med nederlagsrörelsen.

Vad beträffar den form av tull, som bör väljas därest förslaget till nordisk tullunion icke genomföres, torde det, framhåller tobaksmonopolet, ur teknisk synpunkt utgöra en förenkling att tullen för cigarrer, cigariller och cigarretter beräknas efter samma grunder som skatten, d. v. s. efter stycketal. Beträffande den s. k. resandetullen föreslås icke någon ändring av tullsatserna, vilka för att underlätta avgiftsberäkningen är uttagna med avrundade belopp. För tuggtobak och snus föreslås tullfrihet. Skyddet för tuggtobak är redan borttaget och för snus saknas anledning att upprätthålla ett skydd, enär det icke synes sannolikt att ett slopande av skyddet skulle medföra avbräck för den inhemska snustillverkningen. För närvarande förekommer nämligen praktiskt taget icke någon import av snus.

Vid en omläggning av tobaksbeskattningen i enlighet med angivna riktlinjer torde det vara rationellt, framhåller tobaksmonopolet, att det fastställande av införda tobaksvarors art och myckenhet, som erfordras för tullavgifternas beräkning, sker under medverkan av tobaksmonopolet. En ytterligare förenkling av uppbördsförfarandet utan olägenhet ur fiskal synpunkt skulle uppnås om tobaksmonopolet — såsom redan nu är fallet beträffande den protektiva delen av skatten — ansvarade för beräkning och uppbörd av tullen å tobaksvaror. Därvid skulle influtna tullmedel levereras till generaltullstyrelsen på motsvarande sätt som enligt avtalet med staten gäller beträffande tobaksskattens leverering till statskontoret. Ett dylikt tillvägagångssätt torde böra tillämpas såväl i fråga om tobaksmonopolets egen som återförsäljares import. Vidare torde, för att icke komplicera tobaksmonopolets beräkning av tullavgifterna, i monopollagen meddelade föreskrifter rörande befrielse från och återbäring av skatt böra tillämpas även i fråga om tull å tobaksvaror. Motsvarande föreskrifter i tullförfattningarna är mera restriktiva. Ur tullverkets synpunkt torde dock icke vara något att erinra mot en sådan samordning av reglerna för avgiftsbefrielse i fråga om skatt och tull å tobaksvaror, särskilt som för närvarande samma regler tillämpas för den protektiva delen av tobaksskatten som för skatten i övrigt. För att underlätta tobaksmonopolets beräkning av tullen bör vidare de taxor tillämpas, som gäller den dag, vilken är avgörande för frågan om tillämplig skattesats.

IV. Remissyttrandena

I det följande redovisas endast sådana under remissbehandlingen framkomna synpunkter, som är ägnade att belysa tobaksmonopolets förslag i de delar och med den utformning det här framlagts. Såsom redan nämnts har de förslag promemorian innehåller väsentligen tillstyrkts eller lämnats utan erinran.

I fråga om beskattningens utformning såsom en styckeskatt (i vissa fall viktsskatt) anser *kommerskollegium*, ehuru kollegium icke i allo kan godtaga de i promemorian åberopade skälen, att denna skatteform är den lämpligaste. Kollegium finner sig i princip böra förorda att avgiftsbelastningen å importerade tobaksvaror blir väsentligt lägre än tobaksmonopolet tänkt sig. Då det emellertid på grund av det kraftiga skydd bolagets tillverkning hittills åtnjutit kan befaras att bolaget skulle råka i svårigheter om skyddet plötsligt minskades bör övergången till en dylik ordning ske etappvis; härigenom får bolaget möjlighet att anpassa sig till de nya förhållandena. Inhemska tobaksvaror bör icke åtnjuta annat skydd än ett rent tullskydd.

Jämväl *statens tobaksnämnd* anser sig i fråga om skyddets storlek böra ifrågasätta, om det icke är befogat att ytterligare minska detsamma beträffande cigaretter, där den nuvarande prisskillnaden visat sig vara alltför stor för att de utländska cigaretterna skall kunna utgöra en effektiv konkurrens för de av tobaksmonopolet tillverkade.

Sveriges grossistförbund anser, att de liberaliseringssträvanden, som är kännetecknande icke endast för vår inhemska näringspolitik utan även för den internationella handeln, kräver att hittills framlagda utredningar och förslag angående tobakshandelns frigörande snarast möjligt fullföljes genom ingående utredning rörande tobaksmonopolets ställning och det skydd den svenska tobaksindustrien åtnjuter. Liknande synpunkter framföres i ett gemensamt yttrande av *Sveriges köpmannaförbund* och *Tobakshandlarnas riksförbund*.

Utgångspunkten vid uppgörandet av förslaget till omläggning av tobaksbeskattningen har varit att de totala statsintäkterna skall bli oförändrade. *Statskontoret* understryker i sitt yttrande, att varje prisändring medför risker för förskjutningar såväl i fråga om konsumtionens inriktning som beträffande den totala varuförbrukningens storlek. Dessa förändringar i konsumtionsvanorna, som kan bli av väsentligt större omfattning än som på förhand kan beräknas, påverkar i sin tur storleken av de inkomster, som i form av skatt eller tull inlevereras till statsverket.

V. Departementschefen

I syfte att bereda skydd åt den inhemska tobakstillverkningen är beskattningen i Sverige liksom i flertalet andra länder högre på importerade tobaksvaror än på de inom landet tillverkade produkterna. Skyddsintresset tillgodoses i vårt land på det sättet att den för alla tobaksvaror gemensamma skatten uttages efter högre skattesatser på importvarorna, medan det protektiva elementet i vissa andra länder — vilket tidigare varit fallet även i Sverige — har formen av tull. Ett system med tull har förordats i det allmänna tull- och handelsavtalet (GATT), till vilket Sverige är anslutet, och är även ägnat att möjliggöra en smidigare anpassning till de stadganden, som torde komma att gälla i det planerade frihandelsområde i Europa (de yttre sju), i vilket vårt land avses bli medlem.

Tobaksmonopolet har i sin föreliggande framställning, såvitt nu är fråga, föreslagit en teknisk omläggning av tobaksbeskattningen så att skyddet för den inhemska tillverkningen i fortsättningen skall tillgodoses genom tullar och icke genom en högre beskattning på importvarorna. Vad sålunda föreslagits har i huvudsak lämnats utan erinran vid remissbehandlingen. Förslaget, som ursprungligen anknutits till den då aktuella gemensamma nordiska marknaden, får nu ses mot bakgrunden av det planerade europeiska frihandelsområdet.

Riktpunkten för förslaget är att de nuvarande statsintäkterna av tobaken skall vara i huvudsak oförändrade. Förslaget utgår vidare från att skyddet för den inhemska tillverkningen icke bör vara högre än att importen bibehålles som en konkurrensfaktor av sådan betydelse, att den kan utgöra en effektiv stimulans för den inhemska tobakstillverkningen. Därvid har i förslaget cigarrfabrikationen tillgodosetts med en något lägre beskattning än tidigare samt det protektiva skyddet för cigaretter och röktobak undergått viss mindre sänkning jämfört med vad som för närvarande är fallet. Dessa justeringar har vidtagits i syfte att bibehålla cigarrproduktionen vid dess nuvarande nivå samt att beträffande fördelningen mellan inhemska och importerade cigaretter samt röktobak i huvudsak återställa den jämvikt som förelåg före 1958 års prishöjningar.

Enligt min mening talar starka skäl för att man nu genomför en teknisk omläggning av tobaksbeskattningen i enlighet med vad tobaksmonopolet föreslagit. Det förordade systemet för att tillgodose behovet av skydd för den inhemska tillverkningen, d. v. s. genom tull å importvarorna, är som redan nämnts förordat i GATT-avtalet, och även den nu pågående planläggningen av ett frihandelsområde med Sverige som medlem utgår från detta system såsom det normala. Vid förverkligande av planerna på frihandelsområdet kommer, såvitt nu kan bedömas, tullarna att i förhållande till andra medlemsstater successivt avvecklas under en tid av tio år; mot icke-medlemsstater kan de bibehållas oförändrade. Härigenom erhåller den svenska tobaks-

tillverkningen möjligheter att anpassa sig till den slutliga tullfriheten i frihandelsområdet.

En omläggning av tobaksbeskattningen i enlighet med vad nu sagts bör självfallet icke nämnvärt påverka storleken av statens intäkter av tobaksbeskattningen. Tullen bör sålunda i princip motsvara den nuvarande skillnaden i skattebelastning mellan importerade och inhemska varor. Å andra sidan bör, såsom tobaksmonopolet också framhållit, tullskyddet icke vara högre än att importen kan utgöra en stimulerande konkurrensfaktor. En viss minskning av skyddet för svensktillverkade cigarretter och röktobak torde emellertid kunna ske utan att statsintäkterna nämnvärt påverkas. Även den av tobaksmonopolet föreslagna något lägre beskattningen av cigarretter och cigariller synes kunna förordas med de nu angivna utgångspunkterna. Någon sänkning av skyddet för den svenska tillverkningen av sistnämnda varor bör däremot icke ske. Vad slutligen angår tuggtobak och snus finner jag i likhet med tobaksmonopolet icke erforderligt med något tullskydd.

Vid införandet av tull å importerade tobaksvaror bör, i enlighet med tobaksmonopolets slutliga förslag, den enhetliga skatten å inhemska och importerade varor utformas såsom en ren styckeskatt eller i vissa fall viktskatt. På samma sätt bör tullen få formen av en ren stycketull resp. viktull. Tullen bör i enlighet med tobaksmonopolets förslag beräknas och uppbäras av tobaksmonopolet samt av detta inlevereras till tullverket. Tulltaxeringen bör anses avslutad den dag inleverans sker, vilket kommer att innebära att nämnda dag blir utgångspunkt för den frist av i regel två månader, varunder klagan må föras över tulltaxeringen.

Även vid den föreslagna omläggningen av beskattningssystemet kvarstår behovet av ett förenklat debiterings- och uppbördsförfarande beträffande färdiga tobaksvaror, som från utrikes ort medföres av resande. För närvarande utgår för sådana varor särskild tullavgift, s. k. resandetull, som beräknas efter stycke (i vissa fall vikt) och är bestämd med avrundade belopp. Någon anledning att ändra dessa tullsatser synes icke föreligga. Erinras må att resandetullen skall utgöra ersättning för både tullen och skatten å tobaksvarorna.

Med åberopande av vad nu anförts föreslår jag en teknisk omläggning av tobaksbeskattningen enligt de här angivna riktlinjerna. De av mig förordade skatte- och tullsatserna torde få framgå av de författningsförslag jag kommer att framlägga.

Omläggningen av tobaksbeskattningen bör med hänsyn till det planerade frihandelsområdet sättas i kraft den 1 januari 1960. Den torde icke medföra någon ändring av de i kompletteringspropositionen gjorda beräkningarna av statsintäkterna av tobaken för budgetåret 1959/60, 850 miljoner kronor. Viss del av skatteintäkterna kommer emellertid i fortsättningen att inflyta såsom tull. För helt budgetår kan tullintäkterna av tobaken beräknas till ca 12 miljoner kronor.

Den föreslagna omläggningen av tobaksbeskattningen föranleder vissa ändringar i monopollagen samt ändrad lydelse av tulltaxan. Förslag härtill har upprättats inom finansdepartementet. Härutöver bör vissa smärre jämkningar vidtagas i provianteringsfrilagersförordningen och varuinförsellagen. Sistnämnda ändringar synes emellertid lämpligen kunna anstå till en senare tidpunkt. Jag vill i sammanhanget nämna, att förslag till ny lag om straff för varusmuggling, m. m. torde komma att anmälas senare för att föreläggas nästkommande års riksdag.

Beträffande de olika författningsrummen i de nu aktuella författningsförslagen kan — utöver vad i det föregående anförts — anmärkas följande beträffande ändringarna i monopollagen.

16 §.

Det skattepliktiga varuområdet överensstämmer med det nu gällande. Av praktiska skäl har cigarrer och cigariller (cigarrcigarretter) sammanförts i en kategori, fördelad i viktgrupper.

17 §.

Föreskrifterna i monopollagen rörande befrielse från och återbäring av skatt bör tillämpas även i fråga om tull. Ett uttryckligt stadgande härom har intagits i ett andra stycke av förevarande paragraf. Härigenom vinnes en förenkling vid tobaksmonopolets beräkning av tullavgifterna. Bestämmelserna i tullförfattningarna rörande befrielse från och återbäring av tull är visserligen mera restriktiva än motsvarande föreskrifter rörande skatt i monopollagen. Med hänsyn till att för närvarande samma regler rörande befrielse från och återbäring av skatt tillämpas för såväl den protektiva delen som den övriga delen av tobaksskatten, har jag emellertid inte funnit något att erinra mot att enhetliga regler tillämpas både för skatt och tull.

26 och 28 §§.

Ett par smärre jämkningar har vidtagits för att markera att med tull i dessa paragrafer avses resandetull.

29 §.

I förevarande paragraf har bestämmelserna om tobaksskattelager fått utgå. Genom att tobaksvaror belägges med tull föreligger möjlighet att upplägga sådana varor på tullnederlag. Då denna lagerform kan väntas ge varuägarna i huvudsak samma förmåner som uppläggning på tobaksskattelager, synes något behov av dylika lager ej längre föreligga.

Innan importör äger förfoga över den införda varan, bör han erlägga förutom skatt även den å varan belöpande tullen. I förevarande paragraf har intagits stadgande om sådan skyldighet. Med hänsyn till att tobaksskatten enligt förslaget icke skall beräknas på riktpriset har den nuvarande bestämmelsen i 3 mom. första stycket om möjlighet för importör att få nedsättning

av riktpolis och i samband därmed återbäring av skatt ansetts böra utgå. Till 3 mom. andra stycket har föreslagits ett tillägg i syfte att i likhet med vad som gäller beträffande av tobaksmonopolet försåld tobaksvara bereda jämväl importör möjlighet att erhålla återbäring av skatt för vara som genom olyckshändelse gått förlorad.

För vara, som kvarligger i tullverkets omedelbara förvar eller å tullager, må i vissa fall, t. ex. då vara genom olycka förstörts eller gått förlorad, med stöd av 146 § tullstadgan befrielse erhållas från tull och annan införselavgift. Därest tobaksvaror tullbelägges, blir nämnda paragraf tillämplig även i fråga om dylika varor. Då här avsedd befrielse från tull åtnjutes, bör motsvarande befrielse kunna erhållas även i fråga om skatten. En bestämmelse av sådan innebörd har intagits i 3 mom. av förevarande paragraf.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att antaga de inom finansdepartementet upprättade förslagen till

- 1) *lag om ändring i lagen den 11 juni 1943 (nr 346) angående statsmonopol å tillverkning och import av tobaksvaror; samt*
- 2) *förordning om ändring i tulltaxan den 12 september 1958 (nr 475).*

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställen förordnar Hans Kungl. Höghet Regenten, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Alice Magnusson